

PAOLO GIORDANO

PIRMINIŲ SKAIČIŲ
VIENATVĖS
autorius knyga

ŽMOGAUS

KŪNAS

Alma littera

Grįžę iš misijos visi vaikinai pasižadėjo pakeisti savo gyvenimą neatpažįstamai, kol prisiminimai to kito, ankstesnio buvimo, nebepaliks dėmių naujoje šviesoje, nors jie patys nebuvo tikri, kad tai, kas nutiko, iš tikrųjų buvo nutikę, ar bent jau jiems.

Ir leitenantas Egiptas padarė viską, kad užsimirštų. Pakeitė miestą, pulką, barzdos ilgį ir valgymo įpročius, iš naujo apibrėžė kai kuriuos senus asmeninius konfliktus ir išmoko nekreipti dėmesio į tuos, kurie jo neliečia, anksčiau šio skirtumo jis nebuvo perpratęs. Jeigu pokyčiai vyksta pagal planą arba yra neorganizuoto vyksmo padarinys, bet jam pačiam neaiškūs, tai jo nedomina. Svarbiausia nuo pat pradžių jam buvo išsikasti tranšėją tarp dabarties ir praeities: susikurti savotišką prieglobstį, kurio netgi atsiminimai negalėtų sugriauti.

Tačiau tame sąrašė dalykų, nuo kurių jam pavyko išsivaduoti, trūksta kaip tik to, kuris akivaizdžiausiai grąžina į dienas, praleistas slėnyje: nuo misijos atomazgos praėjo jau trylika mėnesių, o Egiptas vis dar dėvi karininko uniformą. Ant krūtinės, tiksliai širdies vietoje, išsiuvinėtos dvi žvaigždės. Leitenantas nuolat puoselėjo mintį prisidėti prie civilių, tačiau karinė uniforma lipte prilipo prie jo kūno, prakaitas išblukino audinio raštą ir nudažė jo odą. Jeigu dabar nusivilktų uniformą, akivaizdu, kartu nusi-

luptų ir epidermis, o jis, kuris kaskart išsirengęs ir taip pasijunta nejaukiai, taptų toks neapsaugotas, kad nepajėgtų to išverti. Ir kam to reikia? Kareivis visada liks kareivis. Būdamas trisdešimt vienu leitenantas pasidavė minčiai, kad uniforma yra neišvengiama, lėtinė likimo nulemta liga, akivaizdi, tačiau neskausminga. Pati ryškiausia jo gyvenimo prieštara galiausiai virto vieninteliu nekintančiu dalyku.

Skaidrus balandžio pradžios rytas, glotni iškilmingai žingsniuojančių kareivių batų oda švyti kiekviename žingsnyje. Egiptas dar nepratęs prie vilties vaiskumo, kuriuo Beluno dangus puikuojasi tokiomis dienomis kaip ši. Vėjas, košiantis nuo Alpių, atpūtuoja ir ledynų šaltį, tačiau kai nurimsta ir liaujasi darkęs vėliavas, supranti, kad temperatūra yra neįprastai didelė tokiam metų laikui. Kareivinėse vyko karšti ginčai – rištis ar ne šaliką, kol galiausiai buvo nuspręsta nesirišti, kalbos buvo girdėti koridoriuose ir skirtinguose aukštuose. O civiliai niekaip nenusprendė, ką daryti su striukėmis: ar užsimesti jas ant pečių, ar neštis ant sulenktos rankos.

Egiptas nukelia kepurę ir pasitvarko drėgnas nuo prakaito plaukų sruogas. Pulkininkas Balezijus, stovintis iš kairės, pasisuka ir sako:

– Kaip bjauru, leitenante! Nusipurtykite švarką. Ant jo ir vėl visko pilna. – Paskui, tarsi pats negalėtų tuo pasirūpinti, perbraukia jam per nugarą ranka. – Kokia netvarka, – murma.

Gautas įsakymas daryti poilsio pertraukėlę ir kas randa vietos atsisėsti ant tribūnos, kaip jie, ten ir įsitaiso. Pagaliau Egiptas gali atsiraitoti kojines iki kulkšnių. Niežulys nurimsta, bet tik kelias sekundes.

– Žinai, kas man nutiko anądien, – puola Balezijus. – Mano mažoji ėmė žygiuoti svetainėje. Sako man, žiūrėk, tėti, ir aš dabar pulkininkė. Dukrelė buvo su mokykline prijuoste ir užsidėjusi kepuraitę. O žinai, ką tada padariau?

– Ne.

– Pliaukštelėjau jai dėl šventos ramybės. Rimtai. Paskui šaukiau, kad nenoriu jos daugiau niekada matyti mėgdžiojant karėvį. Tiesą sakant, niekas ir taip neimtų jos į karo tarnybą dėl plokščiapėdystės. Ji pravirko, vargšėlė. Negalėjau netgi paaiškinti, kodėl taip įpykau. Buvau įsiutęs, visai nesivaldžiau. Sakykit tiesą, leitenante, ką manote, gal esu truputį pervargęs?

Egiptas nepasitiki neva atvirais pulkininko prašymais, todėl atsako:

– Galbūt norėjote ją apsaugoti.

Balezijus išsiviepia, lyg išgirdęs kvailystę.

– Taip, taip geriau. Dabar metas, kai bijau netekti proto, nežinau, kas mano galvoje. – Jis ištiesia kojas ir nepaisydamas mandagumo pasitaiso per kelnes apatinius. – Vis girdėti, kad vieną ar kitą dieną kas nors išprotėja. Gal reikėtų apsilankyti pas neurologą, ką manote, leitenante? Gal reikėtų išsirtinti ar panašiai?

– Nematau priežasties, pone.

– Gal jūs galėtumėte mane apžiūrėti, patikrinti vyzdžius ir taip toliau?

– Aš ortopedas, pulkininke.

– Bet juk ir apie tai ką nors turėjote mokytis!

– Jei norite, galiu rekomenduoti kolegą.

Balezijus niurna. Dėl dviejų gilių raukšlių prie lūpų jo burna panėši į žuvies nasrus. Kai Egiptas su pulkininku susipažino, šis dar nebuvo toks išsekęs.

– Jūsų smulkmeniškumas mane erzina, leitenante, ar sakiau jums? Matyt, dėl to ir atsidūrėte tokioje padėtyje. Atsipalaiduoki-

te bent kartą, priimkite viską taip, kaip yra. Arba susiraskite kokį pomėgį. Ar galvojote kada apie vaikus?

– Atleiskite?

– Vaikai, leitenante, *vaikai*.

– Ne, pone.

– Na, nežinau, ko jūs laukiate. Vaikas išvalytų jums galvą, atsikratytumėte kai kurių minčių. Jus stebiu, žinote? Jūs visada paskendęs apmąstymuose. Tik pažiūrėkite, kaip išsibarsčiusi ta banda, lyg kokie ožiai!

Egiptas nuseka Balezijaus regimo vaizdo trajektoriją, karius ir dar toliau, kur prasideda pieva. Jo dėmesį atkreipia vyras minioje. Ant pečių laiko vaiką, atstatęs krūtinę, tvirta stovėseną keistai kareiviška. Draugiškumas leitenantui visada sukelia neišaiškiai baimę ir staiga Egiptas sunerimsta. Kai vyras pakelia suspaustą kumštį, kad prisidengtų burną kosėdamas, jį atpažįsta – viršila Renė.

– O tas štai ten, ar tik ne... – Jis sustoja.

– Kas? Kas yra? – klausia pulkininkas.

– Nieko, atleiskite.

Antonijus Renė. Paskutinę dieną oro uoste jie atsisveikino oficialiai paspausdami vienas kitam rankas ir nuo tos akimirkos Egiptas daugiau apie jį negalvojo, bent apie jį. Jo prisiminimai apie misiją buvo daugiau kolektyvinio pobūdžio.

Eitynės jam nebeįdomios ir dabar iš tolo šnipinėja viršilą. Nesibrovė per minią į pirmas eiles, nors, galimas daiktas, iš savo vietos nelabai ką mato. Sėdėdamas ant viršilos pečių vaikas rodo į kareivius ir vėliavas, vyrus su instrumentais, paskui nusitveria už Renė plaukų kaip už vadelių. Plaukai. Slėnyje viršila galvą buvo nusiskutęs plikai, o dabar plaukai beveik dengia ausis, jie rudi ir truputį banguoti. Renė – dar vienas pabėgėlis nuo praeties, jis taip pat pasikeitė, kad nebūtų atpažintas.

Balezijus kalba kažką apie tachikardiją, nors nėra jokios priežasties. Egiptas nesiklausydamas jam atsako:

– Užeikite pas mane po pietų. Išrašysiu jums raminamųjų.

– Raminamųjų? Ar jūs visai trenktas? Nuo raminamųjų pasidarysiu suglebęš!

Virš aikštės neaukštai skrieja trys beginkliai naikintuvai bombonešiai, paskui jie greitai pakyla aukštyn, danguje palikdami spalvotus pėdsakus, apsiverčia ir raizgo mėlynėje juostas. Ant Renė pečių sėdintis vaikas priblokštas iš nuostabos. Jo galva, kaip šimtas kitų galvų, užversta aukštyn, tik kareiviai rikiuotėje rimtai tebežiūri į kažką, kas jiems atrodo didinga.

Pasibaigus ceremonijai Egiptas grįžta į minią. Šeimos užtrunka aikštėje, jis stengiasi visų išvengti. O tam, kas bando jį sustabdyti, tik atsainiai paspaudžia ranką. Stebi viršilą. Jam pasidingoja, kad šis tuoj nusisuks ir nueis, tačiau tebestovi. Egiptas eina prie jo, o kai atsiduria priešais, pakelia kepurę.

– Renė, – sako.

– Sveiki, gydytojau.

Viršila nukelia vaiką ant žemės. Prisiartinusi moteris paima jam už rankos. Egiptas pasisveikina linktelėdamas galvą, tačiau ji neatsako, tik suspaudžia lūpas ir pasitraukia. Renė nervingai rausiasi švarko kišenėje, paskui išsitraukia pakelį cigarečių ir prisidega vieną. Štai kas nepasikeitė: vis dar rūko tas pačias baltas ir plonas moteriškas cigaretes.

– Kaip laikotės, viršila?

– Gerai, – paskubomis atsako Renė. Paskui dar kartą pakartoja, tik jau neskubėdamas. – Gerai. Bandau sau padėti.

– Gerai. Sau reikia padėti.

– O jūs, gydytojau?

Egiptas nusišypso.

– Ir aš laikausi po truputį.

– Tada jie nesukėlė jums daug rūpesčių dėl tos istorijos.

Lyg sakinyš iš viršilos būtų pareikalavęs nežmoniškų jėgų. Lyg jam tai nebūtų rūpėję po viso to, kas nutiko.

– Drausminė priemonė. Keturiems mėnesiams nušalinimas nuo tarnybos ir keletas teismo posėdžių be rezultatų. Tai ir buvo tikroji bausmė. Žinote, kaip tai veikia.

– Jums gerai.

– Taip, man gerai, tačiau jūs nusprendėte pasiduoti.

Galėjo kitaip pasakyti, galėjo pavartoti kitą žodį vietoj „pasiduoti“: pasikeisti, atsistatydinti. Pasiduoti reiškia pasiduoti. Tačiau Renė, atrodo, nekreipia į tai dėmesio.

– Dirbu restorane, Oderce. Esu virtuvės šefas.

– Kitaip tariant, visada komandujete.

Renė atsidūsta.

– Taip, duodu komandas.

– O kiti vaikinai?

Renė brūkšteli koja per žolės kuokštą, kyšantį pro įtrūkusį grindinį.

– Jau seniai jų nemačiau.

Moteris tvirtai įsikimba jam į ranką, lyg norėtų nusitempti jį šalin, išgelbėti nuo Egipto uniformos ir bendrų prisiminimų. Meta į leitenantą greitą ir pagiežingą žvilgsnį. Renė, atvirksčiai, vengia į jį žiūrėti, tačiau gerą akimirką spokso į juodą žvilgantį rašiklį, pritvirtintą prie kepurės, ir Egiptui atrodo, kad dvelkteli ilgesys.

Debesis uždengia saulę ir kaipmat aptemsta. Leitenantas ir buvęs viršila tyli. Jau pasidalijo pačia svarbiausia gyvenimo akimirka, ir tada stovėjo kaip dabar, tik vidury dykumos ir apsupti šarvuočių. Negi nebeturi ką daugiau vienas kitam pasakyti?

– Eime namo, – sušnibžda moteris Renė į ausį.

– Žinoma. Nenoriu tavęs užlaikyti. Sėkmės, viršila.

Vaikas zirzdamas tiesia rankas į Renė, kad būtų vėl pasodintas ant pečių, tačiau šis jo tarsi nepastebi.

– Galite užsukti aplankyti manęs į restoraną, – sako. – Gera vieta. Gana gera.

– Tik tuo atveju, jeigu mane ypatingai aptarnausite.

– Gera vieta, – pakartoja Renė lyg mintyse.

– Tikrai užsuksiu, – pažada Egiptas.

Tačiau abiem aišku, kad tai vienas iš tų nesuskaičiuojamų pažadų, kurių niekada nesilaikoma.